

конкретних заходів щодо запобігання. Для цього необхідно розробити та запровадити у практику фінансової діяльності систему діагностики фінансового стану підприємства та використання її результатів для коригування окремих сторін виробничо-господарської діяльності. У разі виникнення у силу дії екзогенних факторів кризових явищ особливо важливим є своєчасне запровадження антикризового управління, спрямованого на відновлення платоспроможності підприємства і запобігання його банкрутства.

Література

1. Бланк І. О. Управління фінансами підприємства: підручник / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 780 с.
2. Фінанси підприємств: підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – [4-те вид., перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 571 с.
3. Логіненко Л. О. Антикризове управління підприємством: підручник / Л. О. Логіненко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 824 с.
4. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. / В. О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 351 с.
5. Андрушко О. Теоретико-методологічний підхід до ідентифікації кризового стану підприємства / О. Андрушко, М. Капустяк // Регіональна економіка. – 2005. – № 4. – С. 66–72.

Міщерук А. Б., ст. гр. ФСГзм-11
Кнейслер О. В., д.е.н., професор

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Кожне підприємство намагається досягти стабільного фінансового стану, тобто створити достатній обсяг фінансових ресурсів, що є гарантією своєчасності розрахунків з постачальниками, бюджетом та іншими ланками фінансової системи, подальшого економічного та соціального розвитку підприємства. Однак, у сучасних умовах розвитку підприємництва при посиленні впливу економічної та політичної кризи досить часто прослідковується неефективне формування та нераціональне використання фінансових ресурсів підприємства, що призводить до низької платоспроможності і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні виробництва й реалізації продукції, збитковості операційної діяльності, низької фінансової стійкості та банкрутства. Тому обов'язковим сегментом управлінської діяльності підприємства є оцінювання його фінансового стану як результату взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і

характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів.

В економічній літературі немає єдиного загальноприйнятого визначення фінансового стану підприємства, однозначної методики його оцінювання. Економічний зміст поняття «фінансовий стан підприємства» розглянуто багатьма науковцями, однак спостерігаються великі розбіжності як у трактуванні даного поняття, так і у визначенні складу показників аналізу фінансового стану та їхніх критичних значень.

У нормативних документах фінансовий стан трактується в основному як сукупність показників, зокрема, у Положенні про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженому Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121, фінансовий стан підприємства визначається як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні можливості підприємства [1].

У Методичних рекомендаціях щодо аналізу фінансово-господарського стану підприємств або організацій Державної податкової адміністрації України (лист № 759/10/20-2117 від 27.01.1998 р.) зазначається, що «фінансове положення (стан) є комплексним поняттям і відображає рейтинг підприємства на фінансовому ринку, його кредито- і податкоспроможність, характеризується системою показників, які визначають на конкретну дату» [2].

Аналогічним є підхід до визначення фінансового стану в Е. Маркарьяна і Г. Герасименко, які розглядають фінансовий стан як сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання [3].

Як комплексне поняття трактують фінансовий стан В. Осмоловський, А. Поддєрьогін, М. Дем'яненко. Зокрема, В. Осмоловський стверджує, що фінансовий стан – це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [4]. Проте, на нашу думку, не зрозуміло, яку діяльність автор вважає нормальною та чому до оцінки фінансового стану не входять показники ліквідності.

А. Поддєрьогін розглядає фінансовий стан як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [5]. Визначення автора є подібним до попереднього, однак більшої деталізації потребує система показників. Водночас, М. Дем'яненко розкриває сутність фінансового стану підприємства як якісної сторони його виробничої та фінансової діяльності, що є

результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства [6]. При цьому автор характеризує систему показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу.

Узагальнюючи вище наведене, на нашу думку, найбільш широко розкриває сутність фінансового стану підприємства О. Титаренко, стверджуючи, що «фінансовий стан являє собою якісну характеристику діяльності підприємства, об'єкт фінансового управління та результат фінансово-господарської діяльності, відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання й вимірюється сукупністю показників, що характеризують загальні результати діяльності підприємства на даний час, і визначає його перспективи у майбутньому» [7].

Література

1. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс] / Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [Електронний ресурс] / Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Маркар'ян Э. А. Финансовый анализ: учеб. пос. / Э. А. Маркар'ян, Г. П. Герасименко, С. Э. Маркар'яи. – [4-е изд., испр.]. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2003. – 217 с.
4. Осмоловський В. В. Теория анализа хозяйственной деятельности / В. В. Осмоловський. – М.: Новое знание, 2001. – 307 с.
5. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2000. – 406 с.
6. Дем'яненко М. Я. Фінансовий словник-довідник / М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан, П. Т. Каблук. – К.: ІАЕУААН, 2003. – 507 с.
7. Титаренко О. С. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства / О. С. Титаренко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2012. – № 3 (54). – С. 177–181.